

ПОКЛОН БОЛЕСНИМА

Аутор

Бедиуззаман Саид Нурси

Наслов оригинала

Hastalar Risalesi (Sırpça)

Издавач

ИК РЕЈХАН

Превод

Абдулах Смајић

Лектор

Биљана Цукавац

Контакт

milos.saveljic0@gmail.com

www.rejhan.net

Copyright © by IK REJHAN

All rights reserved

ИСБН 9958-725-48-7

Из дела Рисале-и Нур

ПОКЛОН БОЛЕСНИМА

Бедиуззаман
САИД НУРСИ

Београд - 2023

И Онај Који ме храни и поји,
и кад обoлим, Он ме лечи.

Из дела Рисале-и Нур

ДВАДЕСЕТ ПЕТИ ОДСЈАЈ

Састоји се од двадесет пет лекова

Ово је посета болеснику, лековити мелем за болесне, утеха и духовни рецепт, написан у смислу изреке: „Нека тегоба нестане, Аллаху хвала на здрављу.“

Напомена и извињење: Овај духовни рецепт написан је брже од свега осталог што смо написали,^{БЕЛЕШКЕ} и због краткоће времена његово исправљање и прегледање – за разлику од осталих – обављено је само једним површним погледом, крајње брзо као и његово писање. Стога је остао несрећен, онако као и у оригиналном рукопису. Нисмо сматрали потребним извршити нови преглед, јер смислове који се спонтано роде у срцу не треба кварити стилским улепшавањем, вештином и дотеривањем. Молимо читаоце, а посебно болесне међу њима, да не осете узрујаност због непријатних израза и тешких мисли, већ да се и за мене моле.

^{БЕЛЕШКЕ} 'Да, сведочимо да је писање ове Посланице довршено у току четири и по сата.' (Рушди, Ре'фет, Хусрев, Саид)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ *
وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ * وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

„У име Аллаха, Милостивог, Самилосног!“

„Оне који, кад их задеси нека невоља, кажу: 'Ми смо Аллахови, ми се Њему враћамо' (2: 156); 'И Онај Који ме храни и поји, и кад оболим, Он ме лечи'." (26: 79-80)

У овом Одсјају, сажето ћемо изнети на видело двадесет и пет лекова, који могу бити истинска утеха и користан мелем искушеницима, унесрећенима и беспомоћним болесницима, који сачињавају десетину човечанства.

ПРВИ ЛЕК

О, немоћни болесниче! Не брини и стрпи се! Твоја болест за тебе није недостатак, већ једна врста лека. Живот је капитал који се троши, па уколико не дадне плодове, све ће пропасти. Посебно ако се проводи у угодности и безбрижности, врло брзо примакне се свом крају. Болест споменутом капиталу доноси значајну добит, и не дозвољава му да брзо прође. Она успорава кораке живота, задржава га, продужује, како би он изнео своје плодове, а затим наставио по свом. Продужавање живота кроз болест прерасло је и у изреку:

„Дуго ли је време боловања, а кратко је време благостања!“

ДРУГИ ЛЕК

О, болесниче који си изгубио стрпљење! Подноси са стрпљивошћу, чак и са захвалношћу! Јер ова твоја болест може учинити да минут твог живота буде попут сата обављања дужности робовања Богу! Постоје наиме две врсте робовања Богу:

Прво, активно робовање Богу, опредмећено у клањању намаза¹ и молитви и слично.

¹ Намаз – клањање пред Богом.

Друго, пасивно робовање Богу, у којем се унесрећени скрушено обраћа и тражи уточиште, заштиту и посредништво код свог Милостивог Створитеља, отворивши се својим чувствима у осећају немоћи и слабости пред тим болестима и несрећама. Он тим скрушеним обраћањем стиче искрену смислену побожност, ослобођену од сваког вида претварања.

Заиста, постоје веродостојне хадиске² предаје о томе да се живот помућен болешћу и тегобом вернику убраја у робовање Богу, али под условом да не приговара Аллаху, слављен је Он. Чак је многим веродостојним предајама и истинитим откровењима потврђено да један минут болести делу захвалних и стрпљивих особа јесте попут целог сата робовања Богу, а да један минут неким одабраним људима јесте попут целог дана робовања Богу. Немој се, онда, тужити на болест која ти један тегобни минут претвара у хиљаду минута, и продужује ти животни век! Радије буди захвалан на том минути!

² Хадис – све оно што се приписује Мухаммеду а. с. од његовог говора, поступака или прећутног одобравања, те његове психичке, моралне и физичке особине.

ТРЕЋИ ЛЕК

О, болесниче који не можеш поднети своју болест! Човек није дошао на овај свет ради уживања и забаве. Показатељ тога јесте да свако ко дође – оде, да младо остари, и да се све котрља у вртлогу нестанка и растанка. Док гледаш како је човек најсавршеније и најузвишеније живо биће, обдарено најсавршенијим устројствима, чак и господин међу свим живим бићима, али – он због свог размишљања о ужицима из прошлости и о недаћама из будућности проживљава живот у јадy и тегоби, те се срозава на ниво нижи од животиње.

Човек, значи, није дошао на овај свет како би проводио пријатан и леп живот, те како би се одавао задовољству и удобности, већ је овде дошао како би, тргујући огромним капиталом који му је у руци, а то је његов живот, зарадио срећу вечног и трајног живљења.

Да нема болести, човек би запао у немарност, као резултат здравља и чилости, и овај свет би се у његовим очима причинио као сладак, свеж и привлачан. Услед здравља, заборавио би на будући свет, и не би желео да се подсећа смрти и гроба, а драгоцен капитал свог живота протраћио би узалудно.

Дочим, болест га нагло прене и брзо му отвори очи, говорећи му: „Ти ниси вечан, нити си препуштен сам себи, и подређен си својој функцији! Остави се самољубивости, и размишљај о свом Створитељу! Знај да се ти крећеш према гробу, па се тако и припреми!“

Болест дакле има улогу поузданог саветодавца и управитеља који освешћује. Нема, онда, разлога жалити се на њу, већ се – с овог гледишта – треба заклонити у хладовини захвалности, а ако се она погорша и буде неподношљива, онда од Узвишеног Аллаха треба молити за стрпљивост.

ЧЕТВРТИ ЛЕК

О, болесниче који приговараш! Знај то да немаш право жалити се, већ мораш бити захвалан и стрпљив. Јер, твоје биће, твоји органи и твоја устројства нису твоје власништво. Ниси их ти сâм направио, ниси их ни купио од неке трговачке или производне фирме. Дакле, они су власништво неког другог, а власник тих ствари својим власништвом располаже како хоће. Већ је то споменуто у примеру у Речи двадесет шестој, која се односи на Божије одређење судбине, а то је следеће:

Неки имућан и вешт човек задужи, уз одрећену накнаду, неког беспосленог човека за то да му овај у трајању од једног сата послужи као модел и узорак. Како би показао своју дивну креативност и вредну раскош, одева га у везену кошуљу коју је скројио, кићено одело које је сачинио крајње лепо и умешно, те на њему изводи радове и испољава разна стања и облике, све то како би истакнуо своју натприродну креативност и оригинално умеће, па подрезује и мења, продужује и скраћује...

Зар, онда, дотични најамник има право приговорити том изврсном креатору речима: „Ти ме умараш и мрцвариш, и мучиш ме својим захтевима да се сад нагнем, а сад исправим! Ти својим подрезивањем и скраћивањем још нарушаваш лепоту која се пресијава на овој кошуљи која улепшава моје пропорције и украшава мој изглед. И мени наносиш насиље и неправду.“

Исто такво јесте и твоје стање у односу на Величанственог Створитеља, слављен је Он и узвишен, Који тебе, болесниче, одева у кошуљу тела, и у њу полаже светла и илуминирајућа чула, попут ока, уха и ума, те како би истакнуо украсе Својих Лепих Имена, води те кроз разноврсна стања и ставља те у различите ситуације. Па како год ти Његово Име Опскрбитељ спознајеш

осећајући горчину глади, тако и Његово Име Исцелитељ треба да спознаш кроз своју болест.

С погледом на чињеницу да се део прописа Његових Лепих Имена испољава кроз патње и разоткрива кроз тегобе, у њима се налазе одсјаји мудрости, зраци милости и светло лепоте. Па ако се уклони застор, иза своје болести, од које се иначе грозиш и коју мрзиш, наћи ћеш дубоке, лепе и драге смислове којима ћеш се обрадовати.

ПЕТИ ЛЕК

О, ти који си искушаван болешћу! Кроз искуство сам у овом времену стекао савршено уверење да је болест за неке људе једна врста указа Божије доброте и поклон од Милостивог.

Нека омладина посећивала ме је протеклих осам-девет година због своје болести, тражећи да молим за њих, иако ја нисам од тог положаја. Приметио сам да међу њима онај који пати од болести много више размишља о будућем свету и спомиње га, и није опијен младалачком безбрижношћу, а донекле се сачувао и од животињских страсти узаврелих у немару. А ја сам их подсећао како сматрам да те њихове болести, у домену њихове стрпљивости, јесу указ Божије доброте и Његов дар. Говорио сам следеће:

„Брате мој, ја се уопште не противим твојој болести, нити је желим спречити и не саосећам с тобом, нити те сажаљевам због болести, да бих се молио Богу за тебе. Настој подносити, стрпети се и устрајати пред том болешћу, све док се не испуни твоје отречење и освешћење. Јер, чим болест испуни своју дужност, Милостиви Створитељ ће те излечити сходно Својој вољи.“

Такође сам говорио и ово:

„Неки младићи, попут тебе, угрозе па и униште свој вечни будући живот у замену за привидни ужитак у трајању једног сата овозвешћеног живота. Узрок томе јесте њихово непромишљено западање у немарност, потеклу из искушења здрављем, услед чега напуштају клањање, заборављају на смрт и немарни су према Аллаху, висок је Он и узвишен.

А ти ћеш, оком своје болести, видети гроб који је место у које ћеш неизбежно отићи, као што ћеш видети и остала оносветска станишта. Отуд ће твоји поступци и понашање бити у складу с тим виђењем. Твоја болест дакле за тебе јесте попут оздрављења, док је здравље, у којем уживају они који су млади као ти, за њих попут обољења.“

ШЕСТИ ЛЕК

О, болесниче који се жалиш у патњи! Од тебе тражим да у себи сагледаш свој протекли живот и присетиш се прошлих дана из тог живота, како угодних и пријатних, тако и оних мучних и болних.

Нормално је да ћеш језиком и срцем изговорити или ох или ух, или ћеш дубоко удахнути и рећи „Аллаху хвала и захвала“, или ћеш дубоко уздахнути и застењати: „О несреће, о жалости!“

Види само како те патње и недаће које си раније претрпео, кад ти падну на ум, обухватају осећајем духовне угодности, тако да ти срце подстакну на то да изрекне: „Аллаху хвала и захвала!“ Јер, престанак патње производи ужитак и осећај радости. А будући да су те патње и тегобе својим престанком у дух усадиле ужитак, те да он почива у духу, призивањем успомена и њиховим навирањем из њиховог боравишта излива се сласт и радост који се преточе у хвалу и захвалност.

А стања која си провео у уживању и радости и за којима сад уздишеш са задахом патње, говорећи: „Ах, несреће, ах, жалости“, својим престанком у твој дух усадила су потајну и трајну патњу, те и на најмању помисао о одласку тих ужитака, види, бол

се поново јавља и агонија се одмах наставља, а сузе жаљења и чежње навиру.

А имајући у виду то да један дан недозвољеног ужитка понекад човеку нанесе духовну патњу током целе године, и с обзиром на то да патња произашла из једног дана краткорочног боловања донесе духовни ужитак и награду од Бога у износу заслуга стечених у току великог броја дана, уз духовни ужитак произашао из нестанка болести, добро се подсети на резултате пролазне болести коју подносиш и размисли о наградама од Бога које доноси та болест, те реци: „И ово, све ће ово проћи“, и уместо жаљења буди изобилно захвалан.

ШЕСТИ ЛЕК^{БЕЛЕШКЕ}

О, ти који си потресен болешћу и који патиш размишљајући о овосветским сластима и ужицима! Кад би овај свет био вечан и кад би се смрт уклонила с нашег пута, и кад не би беснеле олује растанака и одлазака, те кад би се суморна и тегобна будућност ослободила од наступа доба духовне зиме и ја бих ти се придружио, бих с тобом

^{БЕЛЕШКЕ} Будући да се овај Одсјај појавио спонтано, без намештања, у шестом степену написана су два лека. Не желећи да нарушимо његову природност, оставили смо га како јесте и нисмо се усудили променити било шта у њему, из бојазни да се можда у том налази нека тајна о овој теми.

и оплакивао бих твоје стање. Будући, међутим, да ће овај свет све нас избацити са себе и рећи: „Хајде, напоље!“, затворивши уши од нашег запомагања и дозивања упомоћ, онда морамо, пре него што нас он с презиром истера, одмах одустати од љубави и наклоности према њему, пробуђени болешћу и морамо настојати срцем и свешћу одбацити тај свет и то пре него што он одбаци нас.

Болест нам заиста својим упозорењем на овај дубоки смисао дошаптава:

„Твоја грађа није од стене, нити је од железа, већ је од различитих материја сложених у теби, а које су сасвим подложне тренутном распадању и разградњи. Остави се самољубивости, схвати своју немоћ, спознај свог Власника, разуми шта је твоја функција и научи шта је смисао, те сврха твог доласка на овај свет!“

Уз то, будући да уживања и сласти на овом свету нису трајни, а посебно уколико нису дозвољени, у души остављају патњу и за њу зарађују грехе и злодела. Не плачи, онда, због губитка тог ужитка под изговором болести, већ размисли о смислу духовног исказивања покорности према Узвишеном Богу, којег садржи твоја болест и о награди на будућем свету коју похрањује за тебе, те тако настој постићи ужитак!

СЕДМИ ЛЕК

О, болесниче који си изгубио благодат здравља! Твоја болест не ускраћује ти сласт Божије благодати у здрављу, већ, напротив, она ти даје да је окусиш и чини ти је још пријатнијом и сласнијом. Јер, уколико било шта потраје и остане у свом стању, изгуби свој сласни ефект. Штавише, следбеници истине сложили су се у изјави да се

انَّمَا الْأَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِأَضْدَادِهَا „ствари спознају по својим супротностима“. Тако, на пример, да нема тмине, не би се препознало светло, и оно би било лишено угодности; а да није хладноће, не би се знало за топлоту, и остала би без пријатности; да није глади, храна не би пружала задовољство и укус; да није жеђи, пијење воде не би нам пружало ужитак; а да није недостатака, чилост би била без сласти; те, да није болести, здравље би остало без укуса.

Мудри Творац, желећи да човек осети разноликост Његових добротинастава и да га наслади разним врстама благодати, како би га навео на трајну захвалност, опремио је човека мноштвом устројава, како би се она позабавила кушањем хиљада и хиљада различитих врста благодати. Стога, како год га је обдарио и опскрбио здрављем и чилошћу, неопходно је било то да му, такође, дадне болести, тегобе и невоље.

Питам ја тебе: Да није ове болести која те је погодила у главу, у руку или у желудац, да ли би ти био способан осетити сласт садржану у здрављу, које ти је пружало угодну хладовину глави, руци, желуцу? Да ли би могао бити захвалан, искусивши Божију доброту, која им је опредметила ту благодат? Напротив, не само да не би био захвалан, већ уопште не би ни размишљао! Тебе би обуздао заборав, и ти би то здравље под присилом немарности несавесно утрошио на разврат.

ОСМИ ЛЕК

О, болесниче који се присећаш будућег света! Твоја болест делује попут сапуна, спира прљавштину твојих греха и чисти те од твојих злодела! Доказано је то да болести јесу искупљење за грехе, а у веродостојном хадису наводи се:

„Једнако као што зрели плодови падају са стабла кад га протресеш, тако и греси опадају дрхтањем болесника који је верник.“

А греси су у вечном животу трајна болест, док су и на овосветском животу духовна болест у срцу, свести и души. Стога, ако будеш стрпљив и ако се не будеш жалио, онда си се овом пролазном болешћу спасао збиља великог мноштва непролазних болести. Али, ако си необазрив према својим гресима, не знаш за будући свет и ниси

спознао свог Господара, онда ти патиш од опасног обољења, које је опасније, погубније и милион пута теже од тих пролазних болести, те од њега треба да бежиш и јаучеш! Јер, твоје срце, твој дух и твоја душа, сви они повезани су са свиме што постоји на целом свету, а те везе стално се пресецају сабљом растанака и одлазака, отварајући у теби дубоке ране, а посебно јер ти, због непознавања будућег света, смрт поимаш као трајно погубљење. Ти, тако, као да поседујеш болесно биће, израђавано и испуцало, величине овога света.

То ти у нужност ставља, пре свега, да трагаш за истинским леком, за делотворним еликсиром који ће потпуно исцелити твоје велико духовно биће које су растрзале неизмерне болести и небројене ране, а тај благотворни мелем пронаћи ћеш једино у побољшању свог веровања. И знај то да најкраћи пут за постизање твог исцељења јесте нагнути се кроз прозоре немоћи и неимаштине, што се отварају цепањем застора немарности током телесне болести. Сходно томе, досегнућеш спознају моћи Моћног и Величанственог и Његову свеобухватну милост.

Заиста, онај ко не зна за Аллаха, над својом главом носи бремене брига и невоља у обиму целог света и свега што је на њему, док се оном ко је спознао свог Господара овај свет испуни светлом и

одушевљеношћу, и он то осећа снагом веровања које поседује – свако према свом степену. Да, мучнина незнатних телесних болести растопи се и расплине под навалом духовне радости и укусног исцељења који долазе од веровања.

ДЕВЕТИ ЛЕК

О, болесниче који верујеш у свог Створитеља! Узрок патње, страха и ужасавања од болести извире из чињенице да болест понекад буде средство смрти и умирања, а будући да смрт – гледајући немарним погледом – изгледа језива, онда и болести, које су могући узроци смрти, побуђују згражавање и узнемиреност. Стога, знај следеће:

Прво, буди дефинитивно уверен у то да је смрт одређена и да није подложна промени! Дешавало се да они који су оплакивали болеснике, који су се већ налазили на умору, умру, иако су били здрави и чили, а да ти болесници чије је стање било безнадежно оздраве и поживе у здрављу и благостању.

Друго, смрт у бити није страшна, како нам се причињава свана. Већ смо у многим Посланицама непобитно, изван сваке сумње и недоумице, по надахнућу из Кур'ани-Керима доказали то да је смрт за верника ослобађање и окончање дужности

и тегоба живљења; ослобађање од верских обавеза, које је, у ствари, практична обука и поука на овосветском терену; она је и улаз у место сусрета деведесет и девет драгих особа и пријатеља који су се већ преселили на други свет; она је и средство уласка у простор истинског завичаја и у вечни положај непролазног благостања; она је и позив на премештај из овосветске тамнице у рајске вртове; она је и неизбежна прилика за пријем награде за обављену службу, награде која издашно и обилно извире из ризнице доброте Самилосног Створитеља.

Стога, будући да је – са гледишта стварности – ово суштина смрти, не треба на њу гледати као на нешто језиво, већ је треба сматрати најавом милости и благостања. Чак се неки људи, предани Аллаху, уопште нису прибојавали смрти из страха и језе, већ само из жеље да у наставку живота зараде још више добрих и крепосних дела.

Заиста, смрт је капија милости, за оне који верују, а за следбенике заблуде јама вечне таме!

ДЕСЕТИ ЛЕК

О, болесниче који бринеш без разлога! Ти си забринут због терета и тежине своје болести, а та ти забринутост отежава болест. Ако желиш да олакшаш тегобу своје болести, настој се

ослободити своје забринутости, односно, размишљај о користима болести, о награди за њу и о том да ће она убрзо проћи! Ослободи се неспокоја, како би из корена ишчупао болест.

Да, забринутост или сугестија погоршавају твоју болест и од једне болести производе две, јер стрепња у срцу – под притиском телесне болести – поспешује развој једне духовне болести, те се телесна болест на њу наслања и надовезује. Па, ако предавши се Аллаховој одредби и задовољан Његовим одређењем судбине, призивајући у свест сврсисходност болести, из себе одстраниш забринутост и неспокојство, твоја телесна болест изгубиће огранак свог корена и тако ће попустити, док ће један део ње сасвим ишчезнути. Али, уколико телесна болест буде пропраћена умишљајима и неспокојством, онда ће и један незнатни делић болести, посредством забринутости, десетоструко порасти! Пресецањем забринутости, међутим, престаје девет десетина деловања те болести. Додатно, као што неспокојство погоршава болест, тако и болесника доводи у положај као да оптужује Божију мудрост и приговара Божијој милости, те као да се жали на свог Милостивог Господара. Стога, такав болесник – и без своје намере – прима васпитне шамаре, што му још више погорша болест. Јер, како

год захвалност увећава благодат, исто тако и приговор увећава невољу и болест. Уосталом, забринутост је сама по себи једна болест, а њено исцељење јесте у спознаји мудрости болести. Стога, спознавши њену мудрост и корист, прећи преко своје забринутости тим мелемом и спаси се, те уместо: „Јао, тешко мени“, реци: „Аллаху хвала на сваком стању.“

ЈЕДАНАЕСТИ ЛЕК

О, мој болесни брате чије је стрпљење истрошено! Иако ти болест тренутно наноси патњу, она ти истовремено доноси духовни ужитак, остварен проласком протеклог боловања, уз духовну сласт која извире из награде проистекле том болешћу. Време које најиме долази након овог дана, па и након овог часа, не наноси болест, јер несумњиво је да бол не настаје ни из чега, а будући да нема боли, нема јадиковања нити незадовољства. Међутим, с обзиром на то да ти умишљаш погрешно, обузима те стрепња.

Иначе, проласком периода болести, ишчезава и бол из тог периода, а задржава се награда за болест и сласт због њеног проласка. Глупо је, чак је то лудост, да се сад присећаш болести која је прошла и да патиш због ње, те да тако изгубиш и исцрпиш стрпљење, док би требало да осетиш олакшање

због њеног одласка и расположење због награде за њу. А што се дана који долазе тиче, они још нису наступили. Није ли глупост бавити се сад размишљањем о дану који још није рођен и о болести која се још није десила, нити настала? Таква врста стрепње – као резултат мучног размишљања и оптерећивања тешком болешћу – доводи до губитка стрпљења и на три степена непостојања наноси три слоја постојања. Није ли то лудост?

Будући дакле да времена болести која су протекла пре овог часа одишу одушевљењем и радошћу, а да времена која долазе након овог часа још не постоје, онда нема нити болести, нити патње.

Немој, онда, брате мој, на све стране разбацивати снагу стрпљивости коју ти је Узвишени Господар подарио, већ је сву усмери на бол која те салеће овог часа и реци: „Ја Сабур! – О, Стрпљиви“, па издржи стрпљиво и прибрано!

ДВАНАЕСТИ ЛЕК

О, болесниче који си болешћу спречен обављати своје дужности према Богу и молитве! О, ти који си жалостан због те спречености! Знај да је у Хадиси-

шерифу³ потврђен смисао да побожни верник стиче награду од Бога за вирдове⁴ које иначе обавља чак и ако је спречен током своје болести. Болест дакле не спречава његову награду. Болеснику који – у границама својих могућности – обавља строге верске дужности или заповести болест ће истински надокнадити суннете, тј. остале верске дужности и заузеће њихово место у току тешких тегоба, јер се тај болесник окитио стрпљивошћу, поуздањем у Аллаха и извршењем строгих верских дужности.

Уз то, болест човеку даје свест о његовој немоћи и слабости, те тај болесник својом немоћи и својом слабошћу чини скрушену молитву, стањем и језиком. А неограничену немоћ и бескрајну слабост Аллах, слављен је Он и узвишен, и јесте положио у човека, како би човек стално тражио уточиште на Његовој капији, молитвом, у тражењу и молби, јер мудрост стварања човека и темељни узрок његовог значаја јесте искрена молитва, у смислу часног ајета:

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

³ Хадиси-шериф (Часни хадис) – све оно што се приписује Мухаммеду а. с. од његовог говора, поступака или прећутног одобравања, те његове психичке, моралне и физичке особине.

⁴ Вирд – свакодневно учење молитви и слављења Бога.

„Не би на вас обраћао пажњу Господар мој да није ваше молитве.“ (25: 77) А с обзиром на то да је болест узрок искреног обраћања Господару, неисправно је жалити се на њу, већ се мора захваљивати Аллаху. И не треба затварати врела молитве која је болест пробила након оздрављења.

ТРИНАЕСТИ ЛЕК

О, ти који се жалиш на болест! Болест је за неке људе огромно богатство и скупocen поклон од Бога. Сваки болесник јесте у могућности сматрати своју болест као такву.

Божија мудрост досудила је да време смртног часа остане непознато, како би човека спасла од апсолутног очајања и апсолутне немарности, те како би га одржала између страха и наде, не би ли очувао и свој овај и будући свет од пропадања у јаз пропасти. Односно, наступање смртног часа могуће је очекивати било кад, па ако човека смрт ухвати у стању млитавости и немарности, она му нанесе тешке губитке у његовом вечном будућем животу. Болест ту немарност уклања и разгони, а тиме подсећа на будући свет и призива у сећање смрт, те се човек за њу спрема. Деси се чак и то да му болест донесе и огромну добит, те он за двадесет дана заради онолико колико је тешко стећи и за

целих двадесет година. Тако, на пример, била су два младића – Аллах им се смиловао. Један од њих звао се Сабри, из села Илама, а други Мустафа Везирзаде, из Исламкоја. Иако су они били двојица мојих ученика који нису били писмени, ипак сам с дивљењем приметио то да заузимају место у првом реду у оданости и искрености и у верским активностима, а да тад нисам знао разлог томе. Након њихове смрти, међутим, сазнао сам да су они боловали од неизлечиве болести, те су под управитељством те болести постали увелико побожни и високо су се залагали у служби и за стање које ће користити њиховом животу на будућем свету, за разлику од осталих немарних и небрижних младића који занемарују чак и обављање својих верских дужности. Аллаха молимо да две године болести и патње које су та двојица проживели у овосветском животу буду претворене у милионе година благостања у вечном животу.

Сад разумем да је моја молитва за њихово излечење, с гледишта овог света, била као клетва, али се надамо да ће Аллах ту молитву примити као молитву за њихово здравље на будућем свету.

И, тако, ове две особе успеле су – према мом уверењу – стећи добит равну заради коју човек стиче залагањем и побожношћу бар десет година.

А да су се, попут неке омладине, одликовали здрављем и поводили за немарношћу и безбрижношћу, те да их је смрт која их је вребала затекла у прљавштини и чађи греха, њихов гроб сад би био легло шкорпија и змија, а не ризница светлости.

Стога, будући да болести у својој суштини носе те големе користи, није дозвољено жалити се на њих, већ је обавеза ослонити се на Божију милост, уз поуздање у Аллаха и стрпљивост, са захвалношћу и похвалом.

ЧЕТРНАЕСТИ ЛЕК

О, болесниче застртих очију! Кад би сазнао то да постоји једна изузетна светлост и једно духовно око испод застора који је навучен преко очију верника, рекао би: „Сто хиљада пута хвала мом Милостивом Господару.“ Како бих појаснио овај мелем, навешћу следећи догађај:

Тетка оног Сулејмана из Барле, који ме је целих осам година неуморно служио с оданошћу и поштовањем, а да ме никад ничим није увредио, дакле та јадница је ослепела, и сјај њеног ока је угаснуо. Због претерано лепог мишљења те добре жене о мени, много више него што заслужујем, упорно је, док сам излазио из џамије, говорила:

„Замоли Аллаха за мој вид.“ Ја сам доброту те честите жене вернице учинио прилогом и заговорником за примање моје молитве, те сам скрушено и преклињући молио Аллаха: „Мој Аллаху, Господару наш, због њене доброте дај да прогледа.“ Следећег дана дошао је лекар из суседне области Бурдура, специјалиста за очи, те ју је излечио и Аллах јој је повратио вид. А након четрдесет дана, вид јој се поново вратио у старо стање, те сам много патио због тога и молио, и надам се да ће јој та моја молитва бити услишена и убројена на будућем свету. У противном, та молитва којом сам се молио – грешком – биће клетва, с обзиром на то да јој је до смртног часа било преостало само четрдесет дана. Након четрдесет дана преселила је у милост Аллахову.

И, тако, ускраћеност те преминуле жене да с благодати старачког вида благим очима проматра и ослухује лепоте чежњиве Барле, и навлачење застора између њих и дивних пашњака у току тих четрдесет дана, њој је сад надокнађено у гробу, указивањем Раја и његових бујних зелених ливада током четрдесет хиљада дана! Њено веровање, међутим, било је чврсто и дубоко усађено, и она је била велико исходиште доброте.

Заиста, верник којем буде помрачен вид и који у таквом стању оде у гроб може посматрати свет

светлости – према степену свог веровања – и може имати шири преглед од других становника гроба. Како год ми наиме на овом свету видимо многе ствари, док их слепи верници нису у стању видети, исто ће тако и у истом степену у гробу они који су били слепи – уколико су чврста веровања – видети више него остали становници гроба, и посматраће рајске вртове и блаженство као да – сваки према свом степену – поседују телескопе који ће уочавати дивне призоре из Раја и његових благодати и који ће их приказивати као на филмском платну пред очима тих слепаца.

У стању си и ти стећи такве просветљене очи које разоткривају Рај изнад највиших небеса док си још под земљом, и то видом стрпљења и захвалности на оном застору што ти је био набачен на очи. А, знај да мудри лекар који има моћ да уклони тај застор с твојих очију и који је кадар учинити да прогледаш тим нуранијским оком јесте Кур’ани-Хаким.

ПЕТНАЕСТИ ЛЕК

О, болесниче који болно плачеш и јецаш! Немој стално уздисати, нити јаукати гледајући ружни изглед болести, већ се осврни на њен смисао и сврху, орасположи се и реци: „Аллаху хвала!“

Јер, да смисао болести није нешто лепо, онда Мудри Створитељ не би на муке болести и тегобе стављао Своје најдраже миљенике. Речено је у Хадиси-шерифу:

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءُ الْأَمْثَلُ فَلَا مَثَلَ

То јест: „Највећим искушењима и потешкоћама изложени су најбољи и најодабранији међу људима.“ А на челу свих људи изложених невољама јесте стрпљиви веровесник Ејјуб, а. с., затим остали весници вере, а. с., потом Божији одабраници и добри. Сви они, примали су те болести које су подносили, као чисто робовање Богу и као поклон од Милостивог, те су одавали захвалност стрпљивошћу, и у томе видели неку врсту оперативних захвата које им је доделио Милостиви и Самилосни.

Стога, о, ти болесниче који уздишеш и патиш! Желиш ли се прикључити тој светлој поворци, исажи захвалност стрпљењем, јер, у противном, твоје жаљење навешће их на то да те одстрани из своје поворке и ти ћеш упасти у провалију немарних и кретаћеш се кроз кланац прекривен тмином.

Заиста, постоје болести које, уколико после њих наступи смрт, болесника оплемене духовним чином шехида, што му осигурава положај

одабраника. То су оне болести које наступе услед порођаја^{БЕЛЕШКЕ}, стомачне болести, утапања, страдања у пожару и куге. Ако оболели умре од ових болести, он се успиње до степена духовног шехида. Постоје многе благословене болести које, окончавши се смрћу, стичу за болесника степен одабраника.

А будући да болест смањује интензитет и жар љубави према овом свету и усмерава заљубљеност у њега и чврсту везаност уз њега, она тако ублажава иначе мучни и горки растанак с овим светом онима који воле овај свет, док га они смрћу напуштају, па га чак и прижељкују.

ШЕСНАЕСТИ ЛЕК

О, болесниче који се жалиш на своје тегобе! Болест диктира најбитније споне и најлепше везе у животу људске заједнице, а то су поштовање и самилост, јер они спасавају човека од особености и самодовољности, који га доводе до отуђивања и лишавају самилости. Јер, како се истиче у часном ајету:

^{БЕЛЕШКЕ} Код ове врсте болести стиче се степен духовног шехида у периоду који траје до краја времена женског прања након порођаја, а то је четрдесет дана.

اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِٖ اَكْرَهٌ اَنْ يَّرٰهٗ اَسْتَغْنٰى

„Човек уистину буде насилан кад се осети неовисним“ (96: 6-7), зла нагонска душа, упавши у мрежу осећаја неовисности – који се јавља услед здравља и чилости – неће осетити долично поштовање према братским везама и неће се оплеменили милошћу и саосећајношћу према онима који су искушавани невољом и болешћу, а који заслужују милост и нежност.

Међутим, кад човека погоди болест и кад он увиди размере своје немоћи и меру свог сиромаштва, под притиском болести, њених мука и тегоба, осетиће поштовање према браћи верницима који завређују поштовање и који га негују, као и према онима који га посеђују. Осетиће, такође, људску саосећајност, а она је једно исламско својство, према онима који су више унесрећени и према паћеницима – у поређењу са собом – те ће из његовог срца наврети милост и саосећајност у пуном смислу према њима, и у њему ће се распламсати жар сажаљења према њима, те, уколико је у могућности, пружиће им руку помоћи, а ако ништа, помолиће се за њих, посећиваће их и распитивати се о њиховом стању и расположењу. Тиме он извршава прописани обичај и стиче велику награду.

СЕДАМНАЕСТИ ЛЕК

О, болесниче који жалиш, јер си због болести немоћан чинити добра дела! Буди захвалан Аллаху! Болест је та која отвара врата најискренијих добротинастава. Болест за собом оставља трајну награду и за болесника и за оне који му се у име Аллаха налазе при руци. И она је најбитније средство примања молитве.

Заиста, верницима неговање болесника доноси огромну награду, а обилажење болесника и распитивање о њиховом стању и расположењу, под условом да га тиме не узнемиравају јесте часни Послаников чин, а истовремено и искупљење за раније грехе. Постоји хадис у смислу: „Тражите да се болесник моли за вас, јер је његова молитва примљена!“, посебно ако му је оболео неко од ближњих, а нарочито ако су то отац или мајка. Услуживати их јесте један важан вид робовања Богу, такође, обилато награђен. Успокојити срце болесника и побудити утеху у њиховим срцима третира се као једно важно добро дело.

Срећни ли су они синови који негују своје очеве или мајке кад оболе и који уносе радост у њихова осетљива и рањива срца, те тако зараде молитву својих родитеља!

Да, чињеница која заслужује највеће поштовање и најистакнутије место у друштвеном животу јесте родитељска нежност и узвраћена пажња деце на ту нежност, уз указивање доличног поштовања и доброћудне, те чисте саосећајности према њима кад они оболе. То је један призор оданости који показује добро стање деце и узвишену људскост, толико да изазива одушевљење свих бића, чак и анђела, те они с осмехом и величањем Аллаха поздрављају и изговарају: „Машаллах!⁵ Барекаллах!⁶“

Заиста, саосећајност, нежност и самилост који окружују болесника уклањају тегобе болести и претварају их у угодне и слатке ужитке.

Примање и услишавање молитве болесника јесте једна битна тема која завређује пажњу. Већ неких тридесет-четрдесет година молио сам се Богу за излечење од болова у мојим леђима, а затим сам схватио то да болест и јесте дата за упућивање молитве. Једна молитва наине не побија другу молитву, односно молитва не може обеснажити саму себе, и схватио сам да су резултати молитве на

⁵ Аллахова воља!

⁶ Аллахов благослов!

будућем свету.^{БЕЛЕШКЕ} А молитва је и сама по себи један вид робовања Богу, будући да се болесник, увидевши своју беспомоћност, склања под Божију заштиту.

Из овог разлога, привидно непримање моје молитве за оздрављење од моје болести током тридесет година никад ме није помело и навело на то да било кад помислим напустити је или одустати. Јер, болест је, у ствари, време за обављање молитве, а оздрављење није резултат молитве, већ ако Он, Мудри и Милостиви, дадне оздрављење, онда га даје из Своје доброте и племенитости.

А, одсуство примања молитве, у оном облику у којем ми то желимо, нека нас не наведе на то да кажемо како молитви није удовољено. Мудри Створитељ зна боље од нас. Он, слављен је, на нас навраћа оно што је за нас најбоље и најкорисније. Понекад, Он наше молитве које се тичу овог света похрањује и чува, а како би нам биле од користи на будућем свету те, на тај начин, удовољава молитви.

У сваком случају, молитва која је тајном болести попримила искреност, посебно она која је

^{БЕЛЕШКЕ} Кад су у питању неке болести, иако оне буду повод за чињење молитве, ипак, уколико би молитва била узрок одсуства болести, изгледало би као да молитва постане узрок за одсуство саме себе, а то је апсурдно.

произашла из слабости, немоћи, понизности и потребе, веома је блиска испуњењу. А болест јесте темељ и стедиште такве искрене молитве. Болесни верник и верници који му указују негу треба да извуку корист из његове болести.

ОСАМНАЕСТИ ЛЕК

О, болесниче који си напустио захвалност, а препустио се приговору и незадовољству! Како би се могло приговорити, мора се имати право на то, а твоје право није ускраћено, да би ти могао приговорити. Напротив, на теби су многе обавезе за које још ниси исказао захвалност. Ти ниси испунио своју обавезу према Аллаху, а поред тога бесправно приговараш као да јеси у праву.

Не можеш се ти жалити гледајући на оне који су на вишем степену здравља од тебе, већ мораш гледати на оне беспомоћне болеснике који су у погледу здравља на нижем степену од тебе. Ти си дакле дужан бити увелико захвалан. Јер, ако ти је рука сломљена, погледај на оне чије су обе руке одсечене; ако имаш само једно око, погледај на оне који су изгубили оба ока, тако да осетиш захвалност према Аллаху, слављен је Он.

Заиста, нико у погледу благодати нема право пружати поглед према онима који су изнад, па да

се потом распали ужарени пламен незадовољства. У невољи је нужно гледати на оне који су у још већој невољи, и још болеснији, како би, након тога, човек исказао захвалност и како би био задовољан оним што има. Овај смисао јасно се указује у неким Посланицама, примером чија суштина јесте у следећем:

Једна особа поведе неког јадника за руку, како би га успела на врх минарета, и на свакој степеници минарета да му по један поклон. Коначно, на врху минарета да му највећи поклон. И док би било за очекивати да тај сиромах, заузврат, исказе захвалност и признање, видиш га како занемарује све те поклоне које је примио на степеницама, или их сматра безвредним, те не исказује захвалност, већ подиже поглед према неком ко је на вишем степену од њега, жали се и приговара: „Зашто овај минарет није виши него што јесте, па бих се могао успети на још виши степен! Зашто није висок као оно велико брдо или као онај други минарет?“

Уколико би дотични упутио такав приговор, колику би само тиме починио незахвалност на благодатима и колико би само права погазио!

Исто је тако и с човеком који је дошао у постојање из ничег, и није постао ни камен, нити дрво, нити животиња, већ људско биће и муслиман, и

науживао се здравља и чилости и досегнуо је високи степен благодати. И упркос томе, дође дотични човек и испољи незадовољство због губитка здравља и чилости, као резултат неких сметњи, или нарушавања благодати здравља узроком злоупотребе, или лоше примене, или због немоћи да је постигне, а затим приговара: „Јао, шта сам скривио па да мене ово сналази?“, изговарајући тако речи које одају критику Божијег господарења. Овакво стање јесте једна духовна болест и несрећа већа од телесне болести и невоље у којој се налази, јер он своју болест погоршава приговором, као да се рве сломљеним рукама.

Разуман човек следи Аллахову упућу:

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

„Оне који, кад их задеси нека невоља, кажу: ‘Ми смо Аллахови, ми се Њему враћамо’“, те се препусти Аллаховој вољи и стрпи се док болест обави своју улогу и затим нестане.

ДЕВЕТНАЕСТИ ЛЕК

Кур’анским изразом „Лепа Имена“ којим су названа сва имена Лепог и Великог Аллаха, показује се да су сва та имена лепа. А будући да је живот најлепше, најрафинираније и најобухватније Божанско огледало међу бићима, те

да је огледало лепог, такође, лепо и да огледало које одражава лепоте лепог и само постаје лепо, као и да све чему огледало буде изложено од тог лепог јесте лепо, онда је и све што се деси у животу, из угла стварности, такође, лепо, јер оно испољава лепи декор тих Божијих Лепих Имена.

Кад би живот протицао једнолично у здрављу и чилости, био би једно мањкаво огледало, а чак би, с извесног гледишта, давао осећај непостојања и испразности, те би наносио бол и тескобу, и њему би вредност опала, а ужитак и пријатност живљења претворили би се у патњу и агонију. Тад би се човек бацио или у блато немарности, или у брлог забаве и простаклука, како би му време прошло. Такав човек јесте попут затвореника који мрзи свој драгоцен живот и убија време да му затворски рок брже прође.

Међутим, живот који протиче у променама и покрету, те који пролази кроз разне ситуације, даје до знања да има своју вредност и значај. Такав начин живота живљењу даје важност и за њега стиче ужитак, тако да човек, и поред разноврсних невоља и проблема, не жели да живот прође, те не јадикuje: „Ух, сунце никад да зађе! Ноћ никако да прође!“

Уколико желиш, упитај једног имућног и беспосленог човека, који има све што пожели, следеће: „Како си?“ Дефинитивно ћеш од њега чути речи јадања и мрзовоље: „Ах, ово време никако да прође! Хајде да нађемо неку забаву, па да нам време брже прође! Хајде да одиграмо тавле“, или ћеш се наслушати јадања изазваног нескромним очекивањима, попут: „Ово ми још недостаје! Камо среће да сам урадио то и то!“ А упиташ ли неког сиромаша, који је до грла у проблемима, или неког физичког радника: „Како си?“, уколико је трезвен, рећи ће: „Добро сам, Аллаху хиљаду и једна хвала, стално се трудим. Волео бих да сунце не залази брзо, како бих могао још ово довршити. Време хитро пролази, живот протиче, не стаје. Додуше, мучим се, али и то ће проћи. Све ионако прође.“ Својим речима жалећи за проласком живота он, у ствари, исказује вредност и значај живота, и тиме осећа сету. Он дакле схвата да се сласт и вредност живота стичу кроз напор и тешкоће, док удобност, доколица, здравље и чилост загорчавају и отежавају човеков живот, те он лако пожели да га се брзо отараси.

Болесни брате! Знај да основа свих невоља и зала, чак и греха, јесте непостојање, како је то непобитно и у детаље доказано у другим Посланицама. Непостојање је истинско зло и апсолутна тмина.

Статичност, лагодност и непомичност истог су кова, рода и стања приближног непостојању и испразности. Та њихова ништавност јесте наговештај тмине садржане у непостојању, те у душу уноси незадовољство и тескобу, док су кретње и промене постојане и наговештај су постојања, а постојање је истинско добро и светлост.

Будући да је стварно стање такво, болест која је у теби јесте посетилац који ти је послан да обави своје многобројне дужности. Она пречишћава и крепи твој драгоцен живот, оснажује га и усмерава друга људска устројства у твом телу да прискоче у помоћ том оболелом органу, те истиче уресе Лепих Имена Мудрог Створитеља. Она ће своју дужност, ако Бог дâ, ускоро извршити и отићи ће својим путем. Здрављу ће рећи: „Ходи сад да ме смениш за стално и да поново примиш своју дужност! Ово је твоје место, заузми га и борави ту у комоцији!“

ДВАДЕСЕТИ ЛЕК

О, болесниче који трагаш за својим леком! Знај то да постоје две врсте болести: стварна врста и умишљена врста.

Што се стварне врсте тиче, Мудри и Велики Исцелитељ за сваку болест створио је лек, те га је

похранио у велику апотеку кугле земаљске. Ти лекови захтевају болест. Он је за сваку болест створио лек, и стога је лечење и узимање лекова с циљем оздрављења у основи дозвољено. Мора се, међутим, знати то да лековитост и делотворност лекова долазе искључиво од Узвишеног Аллаха. Наиме, како год Он, слављен је, даје болест, исто тако даје и излечење.

Болесник се треба придржавати савета и упутстава стручних побожних лекара. У овом придржавању битан је лек, јер већина болести рађа се због лоше примене, непридржавања, неслеђења упутстава, неумерености, греха, развратности и неопрезности. Побожан лечник, без сумње, пружиће савет и даће упутства у оквиру шеријатски дозвољеног, те ће упозорити на лошу примену и претеривање, а у души болесника ће подстаћи утеху и наду. Наравно, и болесникова болест, ослањајући се на лекарева упутства и тешење, јећаће и обузеће га радост уместо тескобе и неспокојства.

А што се умишљене врсте болести тиче, делотворан и благотворан лек за њу јесте у непридавању пажње болести. Јер, што јој се више прида пажња, умишљај се још више увећа и нарасте, док уколико се не мари за њу, он спласне, повуче се и ишчезне. Као у случају оса, уколико се

човек успротиви њиховом роју, оне се окупе и насрну на њега, а уколико им не прида пажњу удаље се од њега и разиђу.

И као што се оном ко у мраку прида важност привиђењима насталим од обешеног конопаца тај конопац привиди као велика змија, што ће га чак нагнати на то да избезумљен побегне, а ако не мари, онда му буде јасно да је то конопац, а не змија, те се наруга узнемирености и умишљању свог ума, исто тако и умишљена болест, уколико дуже потраје, прераста у стварну болест. Умишљај код преосетљиве и нервно нестабилне особе јесте једна веома тешка болест, а с обзиром на то да болест доводи до тога да особа преувеличава и од мрава причини медведа, тако да духовна снага те особе малаксава. Нарочито ако још налети на неке надрилекаре окрутног срца, или на несавесне лекаре, који јој још више поспешују и подстичу умишљаје него раније, те уколико је богата, оде јој имовина, ако не изгуби разум или потпуно остане без здравља.

ДВАДЕСЕТ ПРВИ ЛЕК

Болесни брате! Истина, у твојој болести налази се телесни бол, али те окружује важна духовна сласт која уклања све трагове те телесне патње. Управо, твој телесни бол није већи од слатке саосећајности

и брижљивости коју си заборавио још од детињства, које сад поново избијају из срца твојих родитеља и рођака према теби, уколико их имаш. Та осећања и брижљиви и пријатни родитељски погледи који су ти били упућивани у детињству поново ће се вратити, те ће ти расклонити застор од драгих особа које те окружују. Они ће се поново побринути о теби и указиваће ти своју љубав и самилост, привучени твојом болешћу која је побудила те дубоке осећаје.

Ситан ли је физички бол који подносиш у поређењу с големим услугама прожетим савиљеношћу и нежношћу, које стечеш заслугом болести код оних које си раније са свим поносом настојао услужити и стећи њихово задовољство, те си тако њима постао господин и заповедник.

Својом болешћу, међутим, стекао си још сусретљивих и присних пријатеља. Придобијаш их за себе због хумане нежности и саосећајности на којима је изграђена људска нарав.

Осим тога, том својом болешћу узео си слободне дане одмора од својих напорних и заморних послова.

Ти дакле не зависиш од њих и одмараш се од њих. Из свега тога, твој ситан бол не сме те навести на то

да се пожалиш, већ болујући треба да исказеш захвалност наспрам тих духовних ужитака.

ДВАДЕСЕТ ДРУГИ ЛЕК

О, болесниче који патиш од неизлечиве болести попут парализе! Ја ти најпре доносим радосну вест да се парализа убраја у благословене болести за верника. Већ извесно време слушао сам то од људи, Богом одабраних, а да нисам знао смисао тога. Сад ми се у срцу јавља један од смислова, и то овако:

Богом одабрани људи су својом вољом пратили два битна темеља досезања до Аллаха, ц. ш., и избегли су огромне духовне опасности које намеће овај свет, те су осигурали вечно благостање. Та два темеља јесу:

Први, духовна спона са смрћу, дакле залагали су се за своје вечно благостање призивањем у свест нестанак овог света, те чињеницу да су они пролазници који су постављени на привремене дужности.

Други, сузбијање душе која нагони на зло, практиковањем и духовним напором, а како би се ослободили опасности од те душе и од осећања која не сагледавају последице.

Па, брате мој који си изгубио здравље једне половине тела, у тебе су мимо твоје воље усађена

оба ова лака и кратка темеља, која ти пробијају пут у вечно благостање и стално те подсећају на пролазност овог света и на нестанак човека. Овај свет ти, стога, не може одузети дах нити те може загушити, нити ти занос може покрити очи. Јер, нагонска душа није у стању ниским страстима преварити људско биће с пола тела, те се он брзо спасава њених искушења и зла. Верник дакле тајном свог веровања, преданошћу и ослањањем на Аллаха из своје неизлечиве болести, каква је парализа, у најкраће време извлачи корист равну користи одабраних људи услед њиховог мукотрпног лишавања од овог света у повучености, те тако болест постаје ситна и незнатна.

ДВАДЕСЕТ ТРЕЋИ ЛЕК

О, усамљени, сироти и беспомоћни болесниче! Ако су туђина и одсуство неког ко би те збринуо, уз твоју болест, узрок да се на тебе осврну крута срца и да се она испуне нежношћу према теби, какав је тек онда осврт милости твог Милостивог Створитеља, Који се манифестује и представља у почетници Кур'анских сура⁷ Својим узвишеним својствима Милостиви, Самилосни, и Који све мајке – једним блеском Своје божанске самилости и

⁷ Делови Кур'ана.

сажаљивости – учини да одгајају своју децу, и Који лице земље сваког пролећа приреди и обоји указом Своје милости и испуни врстама Својих благодати и доброте, и Који указом Своје милости, такође, формира дивни Рај са свим његовим дивотама. Твоје припадништво Њему путем веровања и тражење уточишта код Њега језиком немоћи узроковане болешћу, те твоје уздање у Њега и скрушено обраћање Њему од твоје болести у твојој самотињи и туђини чини сврху и средство којим привлачиш Његову милост, ту пажњу која је вреднија од свега другог.

Будући да Он постоји и да погледа на тебе, онда за тебе све постоји. А иначе, истински странац и самотњак јесте онај који Му не припада веровањем и преданошћу или онај који није вољан припасти Му.

ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТИ ЛЕК

О, ви који бринете за болесну и недужну децу и за старце који су попут деце слаби и немоћни! Пред вама је важна трговина за онај свет, те искористите ту трговину и будите у њој веома горљиви и стално марљиви!

Болести безгрешне деце Божија су васпитна вакцина за њихова нејака тела, а како би кроз њих

она стекла навике и како би била припремљена за будуће суочавање са изазовима овосветског живота.

Осим мудрости и користи за њихов живот на овом свету, попут оних да су болести у животу деце тренинг том нејаком телу, привикавање и вакцина која ће му створити имунитет према овосветским тешкоћама које надлазе, те директни Господарев одгој, постоје и мудрости везане за њихов духовни живот. Јер, болести деци су инјекције које ће бити темељ и окосница будућег духовног успона тих малишана и у вечном свету. Оне су духовно прочишћавање равно прочишћавању живота одраслих кроз искупљење за грехе.

А награда која се стиче услед тих болести уписује се у свеску дела њихових родитеља, или пак на страници добрих дела мајке која, тајном самилости, више брине за здравље свог детета него за себе, како је доказано код познавалаца стварности.

А што се тиче неге старих особа, и бриге за њих, поред тога што је тако нешто стециште огромне награде, а посебно неге родитеља, те поред тога што је место задобијања њихове молитве, те уношења радости у њихова срца, као и место искрене и одане услужности, исто тако што доводи до стицања среће на оба света, како је потврђено многим веродостојним предајама и историјским

догађајима. Срећно дете, послушно својим онемоћалим родитељима, доживеће исту такву послушност од своје деце, док ће непослушно дете које је увредљиво према родитељима, поред тога што ће му бити узвраћено казном на будућем вечном свету, и на овом ће свету доживети мноштво несрећа.

Заиста, ово се не односи само на негу старих, немоћних и недужних из ближње породице, већ и ако верник наиђе на непознатог болесног старца, достојног поштовања, а који има неку потребу, дужан је прискочити му услужно са свесрдношћу и искреношћу, јер постоје стварна браћа по вери. То је исламска дужност.

ДВАДЕСЕТ ПЕТИ ЛЕК

Браћо болесници! Уколико осетите потребу за једним светим и веома благотворним леком, за истински слатким леком за сваку болест, учврстите и усавршите своје веровање, односно покајањем, тражењем опроста, обављањем клањања и осталим верским дужностима узмите благословени лек који се налази у веровању.

Да, немарни, услед своје заљубљености у овај свет и своје непопустљиве везаности уз њега, налазе се у стању као да поседују једно болесно духовно биће

огромно колико и сâм свет. Веровање том болесном и, ударцима пролазака и растанака, израђаваном бићу прилази и приноси свој лековити мелем, те га спасава од тих рана и чирева. У бројним посланицама већ смо доказали то да веровање пружа истински лек, те ћу, а како се не бисмо удаљили, своју мисао сажети у следећем:

Лек веровања показује своју делотворност обављањем верских дужности и истрајним извршавањем тих дужности, колико год је човек у могућности. Насупрот томе, немарност и разврат, прохтеви нагонске душе и недозвољена забава поништавају благотворни ефект тог лека.

С обзиром на то да болест уклања слепило, исеца пожуду и спречава продор недозвољеном уживању, окористите се њоме и употребите истински лек веровања, те његова света светла применом покајања, молитве и наде. Нека вам Свевишњи Бог подари оздрављење, а нека вашу болест учини искупљењем за ваше грехе, амин, амин, амин!

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا
 اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ طِبَّ الْقُلُوْبِ وَ دَوَائِهَا وَ عَافِيَةً
اَلْاَبْدَانِ وَ شِفَائِهَا وَ نُوْرَ الْاَبْصَارِ وَ ضِيَائِهَا وَ عَلٰى اٰلِهٖ وَ
صَحْبِهٖ وَ سَلَّمَ

„И говориће: 'Хвала Аллаху Који нас је упутио у ово, ми не бисмо на Прави пут изашли да нас није упутио Аллах. Посланици Господара нашег донели су истину.'“ (7: 43)

„Слављен нека си Ти, ми не знамо ништа, осим оно чему си нас Ти поучио; Ти си Свезнајући и Мудри!“ (2: 32)

Мој Аллаху, дај Свој благослов за Мухаммеда, с. а. в. с., лечника срца и њиховог исцелитеља, окрепљење тела и њиховог излечитеља, светлост очију и њиховог сјаја, и на његову породицу и асхабе, и мир Божји вам желим!

ПИСМО СЕДАМНАЕСТО

Додатак Двадесет петог Одсјаја
Израз саучешћа због смрти детета

بِسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

У име Његово, слављен је Он!

„И не постоји ништа а да Га не велича, хвалећи Га!“

Поштовани хафиз Халиде, цењени брате на
Будућем свету,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ

„У име Аллаха Милостивог, Самилосног!“

„А Ти обрадуј стрпљиве, оне који, када их задеси
нека невоља, кажу: 'Ми смо Аллахови и ми се Њему
враћамо.'“ (2: 155-156)

Брате!

Вест о смрти вашег детета ме је тешко потресла. Међутим, то је **اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ** Аллахова одредба, а прихватање судбине и предање Божијем одређењу је једно обележје ислама. Од Аллаха Слављеног и Узвишеног молим да вам подари лепо стрпљење и да вам преминулог учини стециштем поноса на будућем свету и заговорником на Судњем дану.

Вама и другим побожним верницима попут вас изложићемо пет тачака што за вас исијавају радосним наговештајем и обилују стварном утехом.

ПРВА ТАЧКА

Смисао и тајна у часном ајету: **وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ** „вечно млада деца“ (56: 17) јесте у следећем:

Деца верника која премину пре доба шеријатске⁸ зрелости биће у Рају овековечена као дражесна деца на начин доличан Раја. Они ће бити стециште вечне радости у загрљају својих очева и мајки који су отишли у Рај. Они ће бити и извор за

⁸ Отприлике петнаест година.

доживљавање пријатних и трајних угодности за родитеље, а то је љубав према дечици.

Будући да све угодне ствари постоје у Рају, онда није исправно мишљење оних који тврде: „Нема у Рају љубави према деци, нити забаве с њима, јер он није место размножавања и расплођавања.“ Напротив, у замену за љубав и забављање са децом што на овом свету потраје десет година кратког, потрошивог живота загорчаног патњом, у Рају се постиже огроман добитак у виду сасвим бистрог и непомућеног уживања у љубави према деци и забављању с њима што траје милионима година живота ненарушеног патњом и горчином. Све се то остварује у изјави часног ајета: وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ „вечно млада деца“, који тиме постаје највећи извор среће за вернике и освежава их великом радосном вешћу.

ДРУГА ТАЧКА

Једном је један племенити човек доспео у затвор, те су му ту довели и његово драго дете. Поврх свих мука и патњи које је сâм подносио, тај човек је много патио и због своје немогућности да детету осигура угодан живот.

Милостиви владар му је затим послао неког с поруком: „Ово дете, иако је твој син, ипак је један

од мојих штићеника и поданика из народа; ја ћу га одвести од тебе и одгајати га на дивном и раскошном двору.“ Човек заплака и зајеца говорећи: „Не, не дам своје дете и не пуштам га, оно је моја утеха!“

Његови затворски пријатељи рекоше: „Твоја жалост и твоја патња су бесмислене! Ако жалиш због детета, па оно ће, уместо да остане у овој прљавој, трулој и тесној тамници, отићи у диван и величанствен дворца! А ако жалиш самог себе и гледаш само своју добробит, те дете остане овде само да би ти стекао нешто краткотрајне и несигурне користи, дете ће уз огромну тескобу и патње подносити и многе друге тегобе. А ако оде одавде, биће то средство за твоје стицање на хиљаде предности и користи, јер ће оно постати узрок да владар тебе обаспе својом милошћу, и дете ће постати твој заговорник. Сигурно ће владар једног дана пожелити да га обрадује сусретом с тобом, а неће, ваљда, њега послати теби у затвор, него ће тебе, будеш ли му послушан и одан, повести к њему, извести те из затвора и послати у тај дворца, како би се ти могао срести с дететом.“

У светлу овог примера, цењени брате, кад верницима попут тебе умре дете, треба да размишљају и говоре овако: „Ово дете је недужно, а његов је Створитељ милостив и племенит. Стога,

уместо моје несавршене нежности према њему, и уместо мога мањкавог одгајања, пригрлила га је Божија милост и узела га је у окриље Божија брижљивост. Она га је избавила из затвора овосветских невоља, тегоба и патњи, и послала у велику хладовину Свога Џеннету-л-фирдевса⁹. Колико среће и угодности за то дете!

А ко зна шта би радило и како би се понашало да је остало на овоме свету! Стога, ја не осећам бол за тим дететом, него знам да је срећник и да је на добитку! А везано за своју личну корист и патњу, ни себе много не сажаљевам, јер да је дете остало на овоме свету, пружало би ми детињу љубав и забаву закратко, неких десетак година помућених патњом. Истина, да је био добар и послушан, и да је био способан у овосветским стварима, можда би ми пружио помоћ и подршку, али ипак његовом смрћу ми је осигурана детиња љубав на десет милиона година у вечном Рају, и оно ми је постало заговорник за улазак у вечно благодање. Ја се дакле не жалостим претерано због њега, нити сажаљевам себе, јер неко ко изгуби једну неодложну али несигурну корист, а заради хиљаду одложених и остварених користи, неће показивати своју болну жалост и неће нарицати у очајању.“

⁹ Џеннетул-фирдевс – једно од најлепших места у Рају.

ТРЕЋА ТАЧКА

Преминуло дете је било само једно створење и роб Милостивог Створитеља, и свим својим бићем једно од Аллахових, слављен је Он, стваралачких дела, а својим родитељима сапутник кога им је Он поверио да привремено остане под њиховим надзором. Узвишени Аллах је његову мајку и оца учинио његовим оданим слугама и свакоме од њих доделио угодну самилост, као директну накнаду за службу коју они извршавају.

Сада, ако тај Милостиви Створитељ, Који је стварни власник тог детета, и у њему учествује са девет стотина деведесет и девет делова, док његов отац има учешће у износу само једног дела, по захтеву Своје милости и мудрости узме то дете од тебе, тиме ставши крај твоме служењу детету, једном вернику није долично да очајава и нариче у незнању што подсећа на јадање на свога Истинитога Господара, Који, наспрам твог једног привидног дела учешћа, јесте стварни власник учешћа над хиљаду делова. Такво је понашање својствено носиоцима немарности и заблуде.

ЧЕТВРТА ТАЧКА

Да је овај свет вечан и заувек, и да човек у њему остаје вечно и заувек, или да су растанци на њему заувек, болно туговање и очајно оплакивање би

имало неког смисла. Будући, међутим, да овај свет јесте само једно свратиште за госте, онда тамо где оде умрло дете, сви ћемо, и ми и ви, неизбежно отићи.

Осим тога, та смрт није својствена само њему, него је то пут којим иду сви.

А пошто ни растанак није вечан, него ће у данима што долазе доћи до сусрета у загробном животу и у Рају, онда треба рећи: „Тако је одредио Аллах; Аллахово је, Он га је дао и узео“, и с прибраношћу и лепом стрпљивошћу исказати захвалност: „Аллаху хвала у свакој ситуацији.“

ПЕТА ТАЧКА

Саосећајност, која је најфинији, најлепши, најугоднији и најслађи указ Божанске милости, јесте један светлосни еликсир, много делотворнији од љубави; она је најбрже средство досезања до Истинитог Аллаха, слављен је и узвишен Он.

Да, како год се метафорична љубав и овосветска заљубљеност уз веома много потешкоћа преобразе у стварну љубав, те онај ко то постигне пронађе Узвишеног Аллаха, тако исто и саосећајност, само без потешкоћа, везује срце уз Аллаха, слављен је Он, да би њезиног носиоца довела до Узвишеног Аллаха најкраћим путем и на најчишћи начин.

Обоје, и отац и мајка, воле своје дете колико воле цели свет. Па кад то дете буде узето од било којег родитеља, он ће, уколико је срећник и верник, окренути лице од овога света и, окренувши му леђа, пронаћи Истинског Благодарца, те ће рећи: „Пошто је овај свет пролазан и несталан, не заслужује да се срцем вежем уз њега“, те ће с одредиштем камо је отишло његово дете успоставити чврсту везу и постићи узвишено духовно стање.

Немарни и заблудели су лишени среће и радосних наговештаја ових пет чињеница. Са следећим примером упоредите докле сеже њихово паћеништво: једна стара мајка посматра своје једино дете које воли чистом љубављу, како се налази у самртном хроптају; она одмах помишља како ће оно лећи у земљу уместо меког и удобног душека. Замишља она наиме смрт, као вечни нестанак и растанак заувек, и пошто је умислила да је останак на овоме свету вечан, није ни дошла на помисао о милости Милостивога, Самилоснога, нити о Рају и његовим благодатима. Из овога можеш закључити колику патњу и очајничку жалост без искрице наде сносе следбеници заблуде и немарници.

Веровање, међутим, и ислам, који су средство стицања среће на оба света, саопштавају правим верницима:

Ово ће дете, које сад подноси муке на самрти, његов Милостиви Створитељ, након што га избави из овог поганог света, послати у блаженство Свога Раја, а уз то га учинити и твојим заговорником и уједно га учинити вечним и непролазним. Онда не брини и не пати, јер растанак је привремен. Стрпи се и реци:

اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ * اَنَا لِلّٰهِ وَاَنَا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ

„То је Аллахова одредба; Ми смо Аллахови и Њему се враћамо.“

اَلْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Непролазни, Он је једини Непролазни.

Саид Нурси

ДРУГИ ОДСЈАЈ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِذْ نَادَى رَبَّهُ اِنِّى مَسْنِىَ الضَّرِّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ

„У име Аллаха, Милостивог, Самилосног!“

„И Ејјуба, кад је Господару свом завапио: 'Мене је невоља снашла, а Ти си од милостивих Најмилостивији!'“ (21: 83)

Управо то нежно обраћање за спас, којим је завапио првак стрпљивих, хз. Ејјуб, а. с., опробано је и поседује делотворан учинак. Зато је потребно да дохватимо светлост из овог узвишеног ајета и у свом тихом обраћању за спас рећи:

رَبِّ اِنِّى مَسْنِىَ الضَّرِّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِيْنَ

„Господару мој, мене је невоља снашла, а Ти си од милостивих Најмилостивији!“

А чувену приповест Ејјуба, а. с., можемо сажети како следи:

И поред тога што је дуго времена сав у ранама и чиревима подносио патњу тешке и мукотрпне болести, размишљајући о награди од Великог и

Моћног, издржавао је у савршеном стрпљењу. Али, кад су му црви који су се котили из његових рана нагризли срце и језик, који су место спомињања Аллаха и стециште Његове спознаје, скрушено се обратио свом Господару благим вапајем: „Мене је невоља снашла, а Ти си од милостивих Најмилостивији“, из бојазни да му то не поремети обављање верских дужности, а не ради олакшања свог стања. Аллах се, Велики и Моћни, одазвао том чистом и непомућеном тихом обраћању за спас на један натприродни и неуобичајен начин, те је од њега отклонио невољу, обавио је његово потпуно излечење и обасуо га је Својом свеобухватном милошћу.

У овом одсјају постоји пет тачака.

ПРВА ТАЧКА

Наспрам тих спољашњих болних рана које су снашле хз. Ејјуба, а. с., у нама се налазе унутарње болести, духовна и срчана обољења. Па уколико бисмо обрнули нашу спољашњост у унутрашњост и уколико бисмо извртели нашу унутарњост у спољашњост, изгледали бисмо много болеснији и у много горим ранама него што је то био хз. Ејјуб, а. с. Јер, сваки грех који починимо и све сумње које се увуку у наше главе усецају дубоке ране у наше срце и отварају ране у нашим душама.

Ране хазрети Ејјуба, а. с., биле су опасност и претња за његов кратки овосветски живот, док су наше духовне ране опасност и претња за наш вечити будући живот. Ми смо дакле многоструко више у потреби од њега самог за оним часним ејјубовским вапајем за спас.

Као што су црви који су се изродили из његових, а. с., рана напали његово срце и језик, сотонски наговори и сумње – да нас Аллах заштити од њих – што се коте из наших рана проузрочених гресима и злоделима, нападају дубину срца које је место веровања, те у њему угрожавају веровање, а стигли су и до језика који је тумач веровања, те му нагризају сласт и духовни ужитак зикра¹⁰, и неће престати одбијати га мржњом од зикра све док га у потпуности не ућуткају.

Заиста, грех продире у срце и пружа своје корење у његову дубину, остављајући црну тачку по тачку, све док га потпуно не зацрни и не успе из њега истерати светло веровања.

У сваком греху постоји пут који води у неверништво, па уколико тај грех одмах не би био избрисан покајањем и тражењем опроста,

¹⁰ Слављење Бога речима. Спomiњање Бога Његовим Лепим Именима.

претворио би се не у духовног црва, већ у малу духовну змију која изједа срце.

Први пример: Кад се човек који тајно почини срамотни грех сувише посрами и застиди, и кад се прибојава да други не сазнају за то, постане му несношљиво постојање анђела и духовних бића, те их и најбесмисленијим поводом настоји порећи.

Други пример: Уколико се човек који почини велики грех који доводи до кажњавања у Паклу од тог не заштити покајањем и тражењем опроста, чим чује упозорење о Паклу и његовим страхотама, из дубина пожели да Пакао не постоји, па му је довољан и најмањи повод и бесмислена сумња да се код њега појави дрскост порицања Пакла.

Још један пример: Човеку који не извршава строге обавезе и који своју дужност робовања не обавља – а који, с друге стране, пати због ситног укора свог старешине ради незнатног одлагања обавезе – лењост и тромост у извршењу строгих верских обавеза, упркос стално понављаним заповедима које издаје Велики Аллах, у души ће узроковати велику тескобу и навући ће непрозирну тмину. Та ће га тескоба навести да пожели и да говори у смислу: „Ех, камо среће да није тих верских обавеза!“ Из такве жеље пробудиће се жеља за порицањем, која садржи

духовну мржњу према Аллаху! Уколико би се у срцу јавила и нека испразна сумња у вези с Његовим постојањем, он ће јој бити наклоњен као да је она непобитни доказ; пред њим тад се широм отворе огромна врата пропасти и очигледне катастрофе.

Тај несрећник, међутим, не увиђа да је себе – сопственим порицањем – учинио метом душевне тескобе на милионе пута страховитије и ужасније од оне ситне тескобе коју би осетио због лењости обављајући строге верске дужности, те се понаша као неко ко бежи од убода комарца пристајући на ујед змије!

У светлу ова три примера треба разумети смисао:

بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ

„Оно што су радили прекрило је срца њихова.“
(83: 14)

ДРУГА ТАЧКА

Као што је појашњено у Речи двадесет шестој, а која обрађује Божије одређење, човек се с три гледишта нема право жалити на невоље и болести.

Прво гледиште: Аллах, слављен је Он и узвишен, одећу постојања у коју је оденуо људско биће учинио је доказом Свог оригиналног стваралаштва. Човека је створио као „модел“ на

којем ту одећу постојања сече, прекраја, подрезује и мења, тим поступањем износећи на видело разне манифестације Својих Лепих Имена. Па како год Лепо Име Исцелитељ / *Шафи* тражи болест, исто тако и име Опскрбитељ / *Реззак* изискује глад. Тако је, јер:

مَالِكُ الْمَلِكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ

„Поседник власти својим власништвом располаже како хоће.“

Друго гледиште: Живот се болестима и несрећама прочишћава и бистри и, захваљујући њима; проналази савршенство, снагу, узвисује се, ураћа плодовима и резултатима, употпуњује се, те досеже жељени циљ, извршавајући тако своју животну функцију, а једноличан живот који пролази монотono и који протиче на душеку комоције ближи је непостојању које је истинско зло, уместо постојању које је истинско добро, на начин да чак води и у непостојање.

Треће гледиште: Ова оовосветска кућа, терен је испита и кушње, место рада и побожности, а не место уживања, нити место где се прима накнада и стиче награда.

С обзиром на то дакле да је овај свет место рада и робовања Богу, болести и несреће, под условом да нису штетне за веру, и уз услов стрпљења у њима,

јесу веома подесне за деловање и робовање Богу, јер им дају подстицај и снагу. И није дозвољено жалити се на те болести и несреће, а које сваки сат живота који је њима погођен претварају у цели дан обављања дужности робовања Богу, већ треба бити захвалан Аллаху на њима.

Тачно, јер се робовање Богу дели на активно и пасивно робовање Богу.

Први вид тог робовања познат је сваком, док други вид јесу невоље, штете и болести које оном ко је њима погођен дају свест о његовој немоћи и слабости, те он тражи заштиту свог Милостивог Господара, окреће се Њему, моли и тражи заштиту од Њега, обављајући тако искрене дужности према Аллаху. Ово робовање Богу чисто је и непомућено; у њему нема претварања. Стога, уколико се онај ко је погођен тиме стрпи, размишља о заслуги и лепој награди код Аллаха за ту своју невољу и исказује Му захвалност, тад се сваки сат његовог живљења преобрази као да је цели дан обављао верске обавезе, те његов веома кратки живот постане веома дугачак. Штавише, код неких и сваки минут вреди као цели дан обављања дужности робовања Богу.

Једном сам се био много забринуо због опасне болести која је задесила једног нашег ахиретског

брата Хафиза Ахмеда Мухаџира, па ми се у срцу указало следеће:

„Честитај му и обрадуј га, јер сваки минут његове болести пролази као да је један дан обављања дужности робовања Богу.“ Уистину, он је у потпуној стрпљивости захваљивао свом Милостивом Господару.

ТРЕЋА ТАЧКА

Како смо изнели у ранијим Речима, уколико сваки човек размишља о свом протеклом животу, на срцу и на језику појавиће му се „О, жалости“ или „Аллаху хвала“, односно, или ће бити жалостан и потиштен, или ће свом Господару исказивати хвалу и захвалност.

Оном ко језиком процеди тугу и жалост разлог су духовне патње потекле из престанка ранијих ужитака и одвајања од њих, јер престанак ужитка јесте патња. Понекад једно пролазно задовољство иза себе остави трајне и бескрајне патње, а само размишљање о њима из њих исцеђује патње и искапава жалост и тугу.

С друге стране, међутим, један трајни духовни ужитак потекао из престанка краткотрајних патњи које човек проведе у свом пролазном животу човеков језик наводи на то да непрестано исказује

захвалност и похвалу Узвишеном Аллаху. То је једно природно стање које осећа свако људско биће. Уколико пак онај ко је погођен – уза све ово – поразмисли о лепим заслугама и дивним наградама на будућем свету, и уколико помно размисли о претварању свог кратког живота кроз невоље у дуги живот, не само да ће се он стрпети у невољама које су га задесиле, већ ће се успети до нивоа захвалности Аллаху и задовољства Његовим одређењем, осећајући потребу да изговара:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَ الضَّلَالِ

„Аллаху хвала у сваком стању, осим неверништва и заблуде.“

Позната је изрека: „Дуго ли је време несрећа.“ То је тачно, али не у смислу уобичајеног схватања код људи, јер они сматрају да је оно дугачко због тешкоћа и мука, већ је дугачко у смислу дугог живота, судећи по огромним животним резултатима којима он урађа.

ЧЕТВРТА ТАЧКА

У Првом положају Речи двадесет прве изложили смо то да је човеку, уколико не расипа своју снагу стрпљивости коју му је подарио Створитељ, слављен је Он, и уколико је не разбацује на умишљаје и фобије, та снага довољна да издржи у

свакој невољи и несрећи. Међутим, његова обузетост умишљајима, страховима и савладаност немарношћу, те опседнутост пролазним животом као да је вечан, доводи до разбијања снаге његове стрпљивости и до разгранаванња патњи због прошлости и страхова од будућности. Стрпљивост коју му је Аллах усадио тад више не буде довољна да поднесе тешкоће, па се почне расипати јадиковањем и као да се људима жали на Аллаха, показујући тако нетрпељивост и истрошеност што наликује лудилу.

А, у ствари, човек уопште нема ни право на ту жалбу, зато што кад је у питању сваки његов дан прошлости – уколико је протекао у тешкоћи – његова су тежина и неиздржљивост већ нестале, оставивши иза себе одушак; престали су и његов замор и тегобе, и оставили су ужитак; отишли су и његова тескоба и несношљивост, а задржао се добитак. Зато није дозвољено жалити се на њега, већ се мора исказати захвалност Узвишеном Аллаху на њему, жељно и горљиво. Јер, пролазни живот човеков који је већ протекао, због невоље коју у њему издржава претвориће се у срећан, дуготрајан и непролазан живот. Глупост је, онда, то да човек добар део своје стрпљивости растера и узалудно потроши на умишљаје и на размишљање

о невољама које су прошле и о патњама које су нестале.

А што се дана који тек долазе тиче, будући да још нису ни наступили, неразумно је о њима размишљати сад и бити узнемирен оним што би могло задесити човека у њима од болести и невоље. Како год је глупост да се човек данас претерано преједа храном и напија воде из бојазни да би га глад и жеђ могли задесити сутра или прекосутра, такође је патити и узрујавати се сад због нечег што би човеку могло нанети невољу у будућности, од болести и тешкоћа, и што је сад непостојеће, те испољавати неоправдану и непотребну ојаћеност тиме, глупост и малоумност до те мере да оном ко то чини ускраћује милост и сажалење према себи. Поред тога, то је насиље према самом себи.

Укратко, како год захвалност увећава благодати, јадање на невољу увећава тегобе и одриче самилост и сажалење оном ко се жали.

Један добар човек из Ерзурума у првој години Првог светског рата био је искушан тешком болешћу. Отишао сам да га обиђем, а он ми се пожалио и изјадао:

„Већ стотину дана нисам ни ока склопио.“

Заболело ме је то његово болно јадање, међутим, досетих се и одмах му рекох:

„Брате мој, тих протеклих мукотрпних стотину дана, будући да су нестали и прошли, теби су сад попут стотину дана радости и весеља. Немој, онда, размишљати о њима нити се жалити на њих, већ на њих гледај из угла њиховог одласка и нестанка, и буди захвалан свом Господару на томе! А што се будућих дана тиче, они још нису стигли. Поуздај се, онда, у милост свог Милостивог и Самилосног Господара, и буди смирен њоме! Не плачи пре него што си ишибан, и немој бити престрашен ни од чега; немој непостојању давати боју постојања! Своје размишљање уложи у овај садашњи час, јер ти је снага стрпљивости коју поседујеш довољна да се одржиш овог часа!

Не буди попут оног безумног војног заповедника који је расуо своје снаге из центра удесно и улево, у време кад се лево непријатељско крило прикључило десном крилу његове војске и дошло као појачање, а десно непријатељско крило уопште није било приправно за окршај, па чим је непријатељ сазнао за то, своје незнатне снаге устремio је на центар и потукао му је војску!

Брате мој! Немој бити као он, већ скупи сву своју снагу и усмери се само на овај час, и буди у ишчекивању Аллахове непрегледне милости! Размисли о награди у Вечном свету и размотри то да ће твој пролазни и кратки живот болести

претворити у дуги и вечни живот! Исажи своју обилну и радосну захвалност Високом и Моћном Аллаху, уместо свог горког јадања.“

Та се благословена особа орасположи овим речима и радост га обузе, те поче говорити: „Аллаху хвала, моја патња се сасвим умањила.“

ПЕТА ТАЧКА

Састоји се од три теме.

Прва тема: Уистину је велика и збиља је штетна она невоља која наруши веру. Мора се, онда, затражити уточиште код Аллаха, слављен је Он, понизити се пред Њим и скрушено Му се обраћати, без престанка. А што се невоља које се не дотичу вере тиче, оне, у ствари, и нису несреће, јер део тих невоља јесте упозорење Милостивог, као што чобанин упозорава своје овце кад скрену с ливаде, те на њих баца камен. Овце, наравно, осете да их њихов чобанин опомиње тим каменом и упозорава на неку штетност и опасност, те се врате на своју ливаду задовољне и смирене. Исто су тако и појавне несреће Божије упозорење и милостиви знакови за освешћење.

Други део невоља јесу накнада и искупљење за почињене грехе.

Још један део невоља укази су Божије наклоности, ради смирења срца и уношења духовног мира у њега. То се постиже одбијањем немарности која задеси човека и чињењем тога да он осети своју немоћ и неимаштину које почивају у његовој природи.

Што се невоље која погоди човека приликом болести тиче – као што смо већ споменули – она, у ствари, и није невоља, већ је то Господарева доброта, јер она је начин очишћења човека од греха и прање од израслина престаупа. У предаји се наводи: „Као што опадају зрели плодови са дрвета кад се протресе, тако и дрхтањем услед грознице опадају греси.“

Хазрети Ејјуб, а. с., у свом скрушеном обраћању за помоћ није молио себе ради, нити ради своје комочије, већ је од свог Господара затражио отклон невоље кад му је болест почела спречавати то да језиком спомиње Аллаха и ометати размишљање о Аллаховој моћи срцем, те је затражио излечење ради извршења дужности искреног и потпуног робовања Аллаху.

И нама је, онда, обавеза то да својим скрушеним обраћањем за спас пре свега тежимо оздрављењу наших душевних рана и духовних напрслина, које настају из чињења греха и злодела.

Нама следује тражење заштите код Моћног Аллаха кад год нам материјалне болести у потпуности спречавају обављање верских дужности. Њему се тад скрушено обратимо, са свом понизношћу и скромношћу, тражећи од Њега помоћ, без икаквог приговора или негодовања. Јер, све док смо у потпуности задовољни Његовим свеобухватним господарењем, на нама је да будемо задовољни и апсолутно покорни у свему што нам Он, слављен нека је, додели Својим господарењем.

А јадање које има призвак приговора на Његово одређење судбине и израз негодовања и жаљења најсличнији су критиковању праведног Божијег одређења и оптужби на рачун Његове свеобухватне милости. Па, онај ко критикује Божије одређење, оно га схрва, а онај ко оптужује Божију милост, она му буде ускраћена. Јер, на начин на који ће употреба сломљене руке ради освете још више погоршати њен лом, исто ће тако онај којег задеси тегоба, уколико је прими с приговарањем, мрзовољом, негодовањем и узнемиреношћу, многоструко отежати своје стање.

Друга тема: Кад год се материјалне невоље преувеличају, оне се повећају, а кад се омаловаже, умање се.

На пример, кад год се човек позабави оним што му се причињава у ноћи, у његовим очима то буде огромно, док, ако га занемари, оно нестане. И кад год човек насрне на осинак, осини напад постане жешћи, а уколико он на њих не обраћа пажњу, осе се разиђу.

Исто тако, кад год човек преувелича и придаје важност материјалним невољама, те се забрине за њих, оне се кроз тело увуку и продру у срце, где се угнезде, а притом расте душевна невоља у срцу и постане стециште материјалних невоља, које се онда настављају и продужавају. Кад човек, међутим, из корена престане да брине и умишља, задовољан Аллаховом одредбом, и поуздајући се у Његову милост, материјална невоља постепено опада и нестане, попут стабла чије је корење сасечено, па оно угине и осуше се његови листови.

Ову чињеницу једном сам исказао овако како следи:

Остави се запомагања, јадниче!

Дођи, поуздај се у Аллаха у невољи!

Јер, жалба је невоља у невољи,

Грешка у грешци, несрећа је то, знај!

Пронађеш ли Оног Који те искушава невољом,

Невоља постане благодат у благодати, ведрина у ведрини!

Остави се тужакања и прихвати се захвале.

Јер, као што то чине славуји, и цветови се осмехују уживајући.

Ако Га не пронађеш, читав овај свет ти је патња и страдање.

Пролазак и нестанак, прашина у прашини.

Дођи и поуздај се у Њега у невољи, ти што запомажеш ради ситне невоље.

А читав свет пун је белаја и несрећа!

Поуздањем се насмеј у лице невољи, Нека се и невоља осмехне.

Јер, кад год се осмехне, спласне и ублажи се до ишчезнућа.

Уистину, како год човек ублажи оштрину свог противника сусревши га с радошћу и осмехом, те се жестина његове мржње смањи и угаси се ватра непријатељства, а чак се некад претвори и у пријатељство или помирење, исто тако и суочавањем с невољама, с поуздањем у Моћног, нестају њихови трагови.

Трећа тема: Свако доба има своје карактеристике, па је и невоља променила свој облик у ово наше доба немарности. У неким ситуацијама, за неке

особе невоља није невоља, већ је указ благодати и доброте од Аллаха, слављен је Он. Сматрам да су они који су у искушењу невоље овог времена на добитку и да су срећници, под условом да им то не наруши веру. Стога, болест и невоље у мојим очима не стварају утисак штетности, да бих им се противио, нити код мене изазивају сажаљење и бол према оном ко је њима погођен.

Није ми наиме дошао болестан младић а да на њему нисам приметио како је више од својих вршњака окренут вери и како је више од њих везан за будући свет. Отуда увиђам да болест за такве није несрећа, већ једна од безбројних и неизмерних Његових благодати, слављен је Он, јер та болест, изузев што му пролазном и несталном овосветском животу задаје нешто потешкоће, болеснику пружа издашне користи с гледишта његовог будућег живота и буде му својеврсно робовање Богу.

Да, тај младић своје придржавање Божанских заповеди, које је постигао у својој болести, можда не би могао сачувати ако би постигао оздрављење, чак би, можда, младалачком непромишљеношћу, разузданошћу и примитивизмом раширеним у ово време и сâм запао у простакулук.

ЗАКЉУЧАК

Аллах, ц. ш., у човека је уградио безграничну немоћ, бескрајну неимаштину, како би показао Своју неограничену моћ и непрегледну милост. Створио га је у одређеној форми, попут механизма, у којој с безброј страна може осетити патњу, једнако као што с безброј страна може осетити и ужитак, како би показао безбројне уресе Својих Лепих Имена.

И том чудесном строју у људској форми дао је то да поседује на хиљаде механизма и зупчаника, од којих сваки има своје различите тешкоће и ужитке, функције, заслуге и награде. Као да се сва Божија имена која се манифестују у целом свемиру, који је попут једног огромног људског бића, у потпуности указују и у човеку, а који је, опет, минијатурни свемир.

Једнако као што га корисне ствари у њему, попут здравља, чистоти, ужитака и другог, наводе на исказивање захвалности и покрећу тај механизам, како би обављао своју свестрану функцију – те као да човек постане машина за производњу захвалности – исто је тако случај и с тешкоћама и патњама, као и са свим осталим узнемиравајућим деловањима и изазовима што остале механизме те машине стављају у погон и покрет и подстичу

сагоревање лежишта немоћи, слабости и неимаштине, похрањених у људској природи. Тако невоље човеку омогућавају да затражи уточиште код Створитеља не само једним језиком, већ га подстичу да заштиту и помоћ од Њега затражи језиком сваког свог појединачног дела и органа. Па, као да човек кроз те узроке, последице и поремећаје постане попут пера које садржи хиљаде различитих пера и исписује судбину свог живота на страници живота, или на Левхи-мисалу, тиме испредајући један дивно везен проглас о Божијим Лепим Именима, па и сам постане попут крепосне поезије и огласне табле, чиме испуњава своју природну функцију.

ПИСМО ПОСВЕЋЕНО ДОКТОРУ

Који је од срца прихватио дело Рисале-и Нур и који се пробудио изучавајући их.

Добро дошао, срећни докторе, који си успоставио дијагнозу своје болести, искрени и цењени пријатељу!

Твоје узбудљиво писмо, које показује буђење твоје душе, достојно је честитања.

Знајте: Унутар свега постојећег, живот има највећу вредност. У оквирима дужности, најважнија је дужност према животу, а од животних обавеза најважнија обавеза јесте рад на преобраћању пролазног живота у вечити живот.

Што се тиче значаја и свих вредности овога живота, оне су у томе што је он коштица вечног живота, његов зачетак и темељ. У противном, посветити се само овом пролазном животу на начин који ће покварити и затровати његов вечни живот, јесте будалаштина која личи одабирању тренутне светлости муње у односу на светлост вечитог сунца. Но, изнад свих, истински болесници су материјалисти и немарни доктори. Уколико из апотеке узвишеног Кур'ана успеју да

искористе лекове веровања који су попут противотрова, излечиће и себе и ране човечанства, ако Бог дâ. Ово твоје буђење, биће мелем твојој рани, те чак и тебе самог начинити леком за болести осталих доктора.

Ти знаш да је једном очајном и безнадежном болеснику, духовна утеха понекад кориснија од хиљаде лекова. Насупрот томе, лекар који се заглибио у живобару природе додаје још једну таму болном незнању тог јадног болесника. Ако Бог дâ, ово ће твоје буђење тебе начинити извором утехе и једним светлим лечником таквих несрећника.

Знаш и сам да је овај живот јако кратак, а да су обавезе велике. Кад би и ти, попут мене, стао претраживати по својој глави, колико би тога неживог, попут беспотребне, бескорисне, безвредне гомиле дрва нашао у своме знању. Јер, и ја сам преконтролисао и нашао пуно тога непотребног. Потребно је дакле изналазити начин како те природне науке и филозофска знања учинити корисним, светлим, како их оживети дати им смисао. Стога, и ти тражи од Узвишеног Хакка¹¹ буђење које ће твоје идеје и знање окренути да

¹¹ Хакк – Истина. Истинити. Онај Који је Апсолутна Истина. Онај Који уистину постоји. Онај Који се не може негирати.

буду у име Мудрог Свеузвишеног, те их, распламсавањем оних дрва, осветлити, тако што ће бескорисна знања о природи постати вредна спознавања Аллаха, ц. ш.

Паметни пријатељу! Срце толико жели да напредују људи који се баве природним наукама, који попут Хулуси Беја, жарко осећају потребу за светлошћу веровања и тајнама Кур'ана. И пошто Посланице могу разговарати са твојом савешћу, претпостави да је свака посланица, не од мене лично, већ сигурно по једно писмо од тумача Кур'ана, те по један рецепт из апотеке Узвишеног Кур'ана. Иако се не видимо, можемо отворити разговор као да смо обојица присутни. Уз то, у тренутку када зажелиш, напиши мени писмо; ако ти ја и не одговорим, немој се љутити, јер и раније сам писма веома мало писао. Штавише, мом брату сам, упркос његовим многобројним писмима, у току три године написао само једно писмо.

Саид Нурси

САДРЖАЈ

Двадесет пет лекова	5
---------------------------	---

У овом Одсјају сажето ћемо изнети на видело двадесет и пет лекова, који могу бити истинска утеха и користан мелем искушеницима, унесрећенима и беспомоћним болесницима, који сачињавају десетину човечанства.

Израз саучешћа због смрти детета	54
--	----

Вама и другим побожним верницима, попут вас, изложићемо пет тачака што за вас исијавају радосним наговештајем и обилују стварном утехом.

Чувена приповест Ејјуба, а. с.	63
-------------------------------------	----

Писмо посвећено доктору	83
-------------------------------	----

